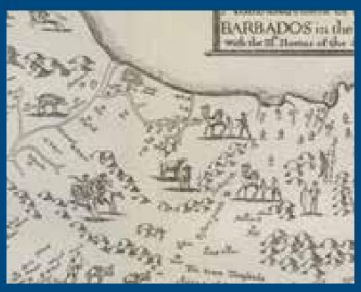

BrowZine

Jaarverslag
Universitaire Bibliotheken Leiden
2015

Voorwoord

In het jaar 2015 is door de Universitaire Bibliotheken Leiden hard aan de weg getimmerd. Zo zijn er nieuwe diensten ontwikkeld en werden bestaande diensten en faciliteiten verfijnd voor een nog betere dienst-verlening aan onze gebruikers. Belangrijke thema's daarbij waren de diensten voor onderwijs en onderzoek, The Asian Library en het zichtbaar maken van onze collecties.

De UBL heeft zich als partner voor onderwijs en onderzoek ingespannen voor vernieuwing en verbetering van de digitale dienstverlening aan gebruikers. Zo hebben onderhandelingen van de Nederlandse universi-teiten (VSNU) in nauwe samenwerking met de universiteitsbibliotheken (UKB) met uitgevers geleid tot belangrijke doorbraken voor open access. Daarnaast werd het project 'Data- en Text Mining' afgerond, waarbij expertise op dit gebied verder werd uitgebreid en de samen-werking met onderzoek en onderwijs werd verstevigd. De UBL was ook nauw betrokken bij het opstellen van de Universitaire Regeling Data- management. Een belangrijke stap werd tot slot gezet met de keuze voor Alma van Ex Libris als nieuw backend systeem van de bibliotheek.

De voorbereidingen voor The Asian Library kregen vorm door de verbouwing van het Open Magazijn in de UB en de bouw van 38 km extra opslagruimte. Met de goedkeuring van het Definitief Ontwerp was er groen licht voor de realisatie van The Asian Library, waarvan de bouw in 2016 is gestart. Andere mijlpalen zijn de verrijking van de Catalogus met 210.000 Aziatische titels en ruim 2 km tijdschriften, de donatie van 2.400 historische Azië-foto's aan Wikimedia, sponsoring van de ICAS Book Prize en het bezoek van het Indonesisch Huis van Afgevaardigden aan de UBL.

De collecties worden op vele manieren voor het publiek zichtbaar gemaakt. Dit doen we niet alleen op de vertrouwde wijze via tentoon-stellingen in de UB en het verstrekken van bruiklenen aan collega-in -stellingen, maar ook via nieuwe initiatieven als crowdsourcing. Zo is de pilot *Maps in the Crowd*, waarbij het publiek actief kon meehelpen om digitaal zeekaarten te ontsluiten, een zeer geslaagd project te noemen.

Met dit jaarverslag kunt u nog even nagenieten van een fraaie selectie uit onze resultaten van afgelopen jaar. Onze werkzaamheden gaan ondertussen onverminderd voort. Benieuwd waar we momenteel mee bezig zijn? Volg ons dan via social media als Twitter en Facebook of kijk eens op onze website.

Kurt De Belder
Bibliothecaris van de Universiteit
Directeur Universitaire Bibliotheken Leiden

Diensten voor onderwijs en onderzoek

Inleiding

Als partner voor onderwijs en onderzoek heeft de UBL op veel terreinen een belangrijke bijdrage geleverd. Vooral de digitale kant van de dienstverlening in de vorm van het ondersteunen van nieuwe onderzoektechnieken en het ontsluiten van belangrijke collecties stond centraal. Daarnaast is de dienstverlening aan onze gebruikers uitgebreid en verbeterd. Zo zijn de openings-tijden in het weekend uitgebreid, worden boeken op locatie geleverd, en zijn op de locaties nieuwe stoelen in gebruik genomen. Daarnaast is onze klantgerichtheid- door *Mystery Guests* onderzocht. Aan de hand van deze ervaringen kunnen we onze dienstverlening- verder verbeteren.

Open access in beweging

Het belang en de impact van open access is in 2015 sterk toegenomen. Voor onderzoekers in de vorm van verplichtingen tot open access publiceren vanwege onderzoekfinanciers en overheid, voor uitgevers in de vorm van vernieuwde contracten die open access faciliteren en voor de UBL in de vorm van uitgebreidere en veran-derende dienstverlening. De Nederlandse universiteiten (VSNU) in nauwe samenwerking met de universiteitsbibliotheken (UKB) leidden de onderhandelingen voor open access met de uitgevers, waarbij het uitgangspunt is dat Nederlandse auteurs zonder bijkomende kosten open access moeten kunnen publiceren op kwalitatief hoog niveau. Deze onderhandelingen hebben in 2015 tot een belangrijke doorbraak geleid: zowel met Springer als met Sage werden licenties afgesloten waardoor open access mogelijk werd. De onderhandelingen met Elsevier, Wiley en Oxford University Press werden verder gezet.

Het Leids Repositorium blijft een belangrijk medium dat niet alleen open access faciliteert, maar ook publicaties beter vindbaar maakt via Google en andere zoekmachines. Publicaties in het Leids Repositorium worden veelvuldig gedownload vanuit de hele wereld: in 2015: 2.360.019 downloads voor 21.820 publicaties. Het Leids Repositorium helpt auteurs publicaties meer zichtbaar te maken.

In de open access week 2015 organiseerden de universiteitsbibli-otheken van de Universiteit Leiden, Vrije Universiteit Amsterdam, Universiteit van Amsterdam, Radboud Universiteit en DANS geza-menlijk een goed bezocht Symposium *Connecting Data for Research*.

Regeling Datamanagement

Om te kunnen voldoen aan eisen van subsidieverstrekkers, tijd-schriften en wetenschappelijke integriteit heeft de universiteit een Regeling Datamanagement opgesteld. Het Leiden Research Data Office van de UBL is nauw betrokken bij het opstellen van deze regeling en biedt informatie, trainingen en een overzichtscatalogus van data-managementvoorzieningen om onderzoekers in alle fasen van het onderzoeksproces te ondersteunen bij het maken van verantwoorde keuzes conform het universitaire beleid. Uitgangspunt hierbij is dat verantwoord datamanagement randvoorwaardelijk is voor onderzoek. De ontwikkelingen met betrekking tot datamanagement gaan snel. De UBL neemt daarom actief deel aan het Landelijke Coördinatiepunt Research Data Management waarin alle Nederlandse onderzoeksinstel-lingen best practices opstellen en kennis uitwisselen. Volg de ontwikke-lingen op ons weblog over datamanagement.

Project Data en Text Mining

In 2015 werd het project 'Data- en Text Mining' (DTM) afgerond. Tijdens dit project werd **expertise op het gebied van DTM verder uitgebreid en de samenwerking met onderzoek & onderwijs op dit gebied verstevigd.** Het project heeft de UBL een duidelijk beeld opgeleverd van de diensten die zij kan leveren in relatie tot content, licenties, infrastructuur en tools. Op basis van de bevindingen en aanbevelingen van het project werden twee vervolgpilots gestart, waarbij de UBL in nauwe samenwerking met onderzoekers de collecties Sino-Maleise literatuur en Caraïbische literatuur geschikt maakt voor onderwijs en onderzoek met digital humanities methoden en technieken.

Nieuwe website Leidse Hoogleraren

De Universiteit van Leiden heeft sinds de stichting in 1575 bijna 1900 hoogleraren gekend, de ongeveer 500 zittende hoogleraren niet meegerekend. Van hen bestond tot nu toe geen centrale registratie. **Voor het eerst zijn nu alle personalia, portretten, gegevens over leer-stoelen, proefschriften en oraties, verwijzingen naar publicaties en links naar sites met biografische informatie op één plek verzameld.** De diverse manieren van zoeken en bladeren door de profielen van de hoogleraren bieden niet alleen informatie over de individuele professoren maar geven ook inzicht in de ontwikkeling van vakge-bieden, de groei van de faculteiten of de man-vrouw verhouding in de loop der tijd. De website is te vinden onder het adres hoogleraren. leidenuniv.nl.

80.000 pagina's middeleeuwse handschriften gedigitaliseerd

De collectie middeleeuwse handschriften van de UBL geniet wereldwijde bekendheid. De Latijnse handschriften die de Neder-landse humanistische geleerde Isaac Vossius (1618-1689) verzamelde, vormen hiervan de kern. Uitgeverij Brill en UBL hebben deze gedi-gitaliseerd en de middeleeuwse tekstbronnen als online publicatie beschikbaar gemaakt voor onderzoekers wereldwijd. *Codices Vossiani Latini Online* biedt toegang tot 465 handschriften in 363 samenge-stelde banden. Bij elkaar zijn dat meer dan 80.000 bladzijden.

Röntgentechniek onthult verborgen middeleeuwse bladen

Onderzoekers dr. Erik Kwakkel en prof. dr. Joris Dik zijn er in geslaagd om met röntgentechniek door vroegmoderne boekbanden van de UBL te kijken. Hierdoor kan **voor het eerst stelselmatig worden gezocht naar restanten van middeleeuwse manuscripten die in boekbanden van drukken uit de vijftiende tot en met de zeventiende eeuw zijn verborgen.** De versneden manuscripten werden gebruikt als bind- en verstevigingsmateriaal. De middeleeuwse fragmenten reisden zo als verstekelingen door de tijd. Met behulp van röntgentechniek -Macro Röntgenfluorescentie Spectrometrie- komen ze weer binnen bereik van wetenschappelijk onderzoek.

UBL kiest als eerste instelling in Nederland voor Ex Libris Alma

De UBL is de eerste instelling in Nederland die kiest voor Alma als bibliotheek management systeem. De UBL heeft Alma van Ex Libris, na een uitgebreide en grondige selectieprocedure, gekozen als **nieuw backend systeem van de bibliotheek om haar uitgebreide elektronische en gedigitaliseerde materiaal, en papier, te beheren.** Het zal het Aleph bibliotheeksysteem dat meer dan 10 jaar geleden werd ingevoerd vervangen. Alma is een cloud-gebaseerd systeem en biedt software en gegevens als een service (SaaS / DaaS) waarmee de UBL de nieuwe uitdagingen waar de bibliotheek mee te maken heeft aankan. Alma wordt geïmplementeerd in de zomer van 2016. De UBL voegt zich hiermee bij een internationale groep van topbibliotheken die ook voor Alma hebben gekozen.

Tevredenheid gebruikers: langere openingstijden, levering boek op locatie en nieuwe stoelen

Naar aanleiding van het in november 2014 uitgevoerde onderzoek van LibQUAL+, naar de tevredenheid over bibliotheekdiensten onder studenten en medewerkers zijn **een aantal stappen gezet om tegemoet te komen aan de wensen van onze gebruikers.** In september 2015 is gestart met een pilot voor uitbreiding van de openingstijden in het weekend bij de UB van 10:00 tot 23:00 uur en op vrijdagavond bij de Bibliotheek Rechten. Ook Café UBé is in het weekend langer open. In februari is gestart met onderlinge leverantie van uitleningen tussen de locaties. Dit houdt in dat een boek dat wordt aangevraagd via een koeriersdienst op elke gewenste biblio-theeklocatie kan worden geleverd. Boeken kunnen ook op elke UBL bibliotheeklocatie ingeleverd worden. Dit bleek van begin af aan een zeer gewaardeerde nieuwe dienst. Verder zijn de studieplekken op de locaties van de UBL voorzien van comfortabele nieuwe stoelen. De studieplekken in de UB waren al eerder van nieuwe stoelen voorzien. Tot slot bezocht op initiatief van de UBL een tweetal *Mystery Guests*
verschillende locaties. Aan de hand van deze ervaringen kan de dienst-verlening verder worden verbeterd.

Nieuwe versie LUCRIS Publicatie Management

De Universiteit Leiden registreert wetenschappelijke publicaties via LUCRIS, het Leiden University Current Research Information System. Tevens worden op deze manier de persoonlijke publicatiepagina's van universitaire medewerkers automatisch gevuld. LUCRIS kan ook gebruikt worden om een publicatie toe te voegen aan het Leids Repositorium. De UBL beheert het systeem en de faculteiten zijn verantwoordelijk voor de inhoudelijke invulling. **Begin juli is de nieuwe versie van LUCRIS in gebruik genomen.**

Snel toegang op afstand met 'UBL Get It'

Met de 'UBL Get It knop' in de browser hebben studenten en medewerkers van de Universiteit Leiden ook buiten het universitaire netwerk snel toegang tot een elektronisch artikel, e-book of andere digitale bron, zonder gebruik te hoeven maken van de Catalogus. Met één klik op *UBL Get It* wordt gelijk ingelogd met het ULCN account voor toegang tot het artikel (indien beschikbaar).

BrowZine op PC en laptop met eigen tijdschriftplankje

Via BrowZine kan een groot deel van onze collectie e-journals eenvoudig op de PC of laptop worden geraadpleegd en is in een oogopslag duidelijk welke tijdschriften er op een bepaald vak beschikbaar zijn. Niet alleen de nieuwste afleveringen van e-journals zijn te vinden, de archieven gaan terug tot 2005. Ook kan het plankje met favoriete tijdschriften worden gesynchroniseerd op de PC en laptop. Zo hebt u overal en altijd uw tijdschriften bij de hand. Eerder werd BrowZine door UBL al voor tablets en smartphones geïntro-duceerd.

Kleurige printers

In de laatste week van augustus 2015 zijn de printers in de bibliotheken vervangen door kleurenprinters. De nieuwe printers kunnen printen en kopiëren in kleur of zwart-wit. Tevens kunnen er scans worden gemaakt, die op een USB-stick kunnen worden gezet of naar een mailadres kunnen worden gestuurd.

Thuistoegang tot databases voor alumni

Als alumnus van de Universiteit Leiden kunt u gratis gebruik maken van de bibliotheek. Tot nu toe had u echter alleen toegang tot databases uit onze collecties binnen de bibliotheken. Inmiddels hebt u vanuit huis gratis toegang tot verschillende databases uit onze collecties. Dit betreft Academic Search Alumni Edition, Art Index (H.W. Wilson), Criminal Justice Abstracts, Library Literature & Information Science Index (H.W. Wilson) en JSTOR collections: Arts & Sciences I, II, III and VII and Early Journal Content. Van huis uit is de toegang beperkt tot bovenstaande databases in verband met licentievoorwaarden. U hebt toegang tot alle databases in onze collectie als u gebruik maakt van een computer binnen de bibliotheken.

Nieuwe versie Endnote

Op alle universitaire werkplekken is in juli 2015 de laatste versie van Endnote geïnstalleerd, versie X7. Endnote is een handig hulpmiddel voor het bijhouden van uw literatuurverwijzingen en het maken van literatuuroverzichten in werkstukken, scripties en publicaties. U kunt er ook voor kiezen een ander programma te gebruiken, zoals Mendeley. Meer informatie vindt u op onze website onder de knop 'Handig'.

The Asian Library

Inleiding

Leiden is een belangrijk internationaal kennisknooppunt over Azië. Wetenschappers en studenten uit de hele wereld komen naar de Universiteit Leiden om deel te nemen aan top onderzoek en onderwijs. In 2017 opent Universiteit Leiden de deuren van The Asian Library, een nieuwe bibliotheek om de wereld-befaamde en omvangrijke Aziatische collecties te huisvesten, wereldwijd digitaal beschikbaar te maken en te bewaren voor de komende generaties. The Asian Library zal een centrum vormen met moderne faciliteiten voor studie, onderzoek en ontmoetingen tussen iedereen met een diepgaande interesse in Azië en haar positie in de wereld. Een internationaal fellowship programma zal deel uitmaken van The Asian Library om een langdurig verblijf bij The Asian Library mogelijk te maken voor onderzoek.

Open opstelling Aziatisch materiaal

Het Open Magazijn op etage -1 onder het Huygens Informatie Centrum in de UB is in 2015 uitgebreid gerenoveerd. Hierdoor is meer ruimte beschikbaar voor de Aziatische collecties en zijn meer studieplekken beschikbaar. **De renovatie van het Open Magazijn maakt onderdeel uit van de realisatie van The Asian Library.** Naast het Open Magazijn behoren de inrichting van het nieuwe depot in het Van Steenis en de bouw van The Asian Library op het dak van de UB tot het overkoe-pelende plan voor The Asian Library.

Nieuw depot voor 38 km materiaal

Gelet op de groeiende collecties in de UBL is in 2015 in het Van Steenis gestart met de verbouwing van de bestaande ruimte voor de realisatie van een modern depot met een capaciteit van 38 km voor de opslag van collecties. Daarnaast zijn in het Van Steenis **nieuwe kantoor-ruimten gerealiseerd voor medewerkers die zich bezighouden met acquisitie en catalogisering van nieuwe bibliotheekmaterialen.**

De nieuwe ruimten zijn in 2016 in gebruik genomen.

Definitief Ontwerp The Asian Library

Op 29 oktober presenteerden de twee architecten, Katja Hogenboom en Jasper Felsch, het Definitief Ontwerp voor The Asian Library aan de wetenschappelijke staf en promovendi van LIAS, KITLV, IIAS en mede-werkers van de UBL. De voorbeelden van diverse materialen en kleuren maakten The Asian Library al haast tastbaar. **De voorbereidende werkzaamheden voor de bouw van The Asian Library zijn april 2016 gestart.**

De renovatie van het Open Magazijn en de verbouwing van Van Steenis zijn de eerste twee fases in de richting van het project 'The Asian Library', dat in totaal uit drie fases bestaat: Renovatie van het Open Magazijn (mei 2015 – oktober 2015), bouw van een depot in het Van Steenis (augustus 2015 – januari 2016) en de bouw van The Asian Library op het dak van de UB (april – december 2016). In september 2017 wordt The Asian Library feestelijk geopend. Wilt u meer weten over The Asian Library, waarom dit wordt gebouwd en op de hoogte blijven van de laatste ontwikkelingen rondom The Asian Library? Lees verder op asianlibraryleiden.nl.

Symposium in Jakarta over Leidse plannen

Na 12 jaar als directeur bij het KITLV-Jakarta, ging dr. Roger Tol in 2015 met pensioen. Zijn afscheid in de vorm van een symposium vond plaats in het Erasmushuis in Jakarta waar de Indonesische overheid, ministeries, universiteiten, cultuurinstellingen en bedrijven voor waren uitgenodigd. Tijdens het symposium werden de Leidse plannen voor Indonesië toegelicht door onder meer prof. dr. Wim van den Doel, decaan Geesteswetenschappen en voorzitter van de Universitaire Stuurgroep Indonesië. **De plannen voor The Asian Library en de bijzonder rijke en wereldwijd grootste collectie op het gebied van Indonesië werden toegelicht** door Kurt De Belder, Bibliothecaris van de Universiteit.

Nieuwe directeur KITLV-Jakarta en vertegenwoordiger in Indonesië

Op 1 oktober 2015 is Marrik Bellen aangetreden als nieuwe directeur KITLV-Jakarta. Omdat Indonesië voor het onderzoek en onderwijs van de Universiteit Leiden van groot belang is wordt de **nieuwe KITLV-directeur in Jakarta ook de permanente vertegenwoordiger van de universiteit in Indonesië.** Het takenpakket van de nieuwe functionaris is daarmee verbreed. Het omvat ook ondersteuning vanuit Jakarta bij het in gang zetten van onderzoeksprogramma's in samen-werking met Indonesische partners, en het aantrekken van Indone-sische studenten voor Leidse opleidingen en promotietrajecten.

Catalogus verrijkt met 210.000 Aziatische titels en ruim 2 km tijdschriften

Het Asian Collections Project heeft in 2015 weer een nieuwe mijlpaal bereikt. **30.000 voorheen moeilijk vindbare Chinese en Japanse titels zijn nu zichtbaar en opvraagbaar geworden in de Catalogus.** In het Asian Collections Project, gestart in 2013, zijn door een groot team van 20 experts alle Aziatische collecties in Leiden in de bibliotheek-systemen gecatalogiseerd. In totaal gaat het om ruim 210.000 titels, naast ruim 2 km aan tijdschriften. Samen met de collecties van het KITLV vormen deze Chinese, Japanse, Indiase, Tibetaanse, Koreaanse en andere Aziatische collecties het hart van The Asian Library, gereed in 2017.

UBL doneert 2400 historische Azië-foto's aan Wikimedia

Het Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde (KITLV) heeft ruim 2400 foto's ingebracht in Wikipedia. De UBL, die deze foto-collectie beheert, heeft samen met de Werkgroep Speciale Weten-schappelijke Bibliotheken (WSWB) deze digitale schenking mogelijk gemaakt. **Het belang van de donatie ligt in verbeterde toegang tot het verleden van Indonesië en India.** De fotocollectie bevat afbeeldingen gemaakt in de periode 1860-1915 en kan gebruikt worden in Wikipedia-artikelen, maar zijn nu ook op een makkelijke manier beschikbaar voor onderzoek en gebruik in artikelen, blogs en in diverse andere toepassingen.

IIAS en The Asian Library bundelen krachten voor ICAS Book Prize

Azië studies krijgt een nieuwe boost dankzij samenwerking tussen het *International Institute for Asian Studies* (IIAS) en UBL voor de ICAS Book Prize. The Asian Library bij UBL sponsort de komende drie edities, tussen 2015 en 2019, van de ICAS Book Prize (IBP) van de International Convention of Asia Scholars (ICAS).
De ICAS Book Prize is een wereldwijde competitie die als doel heeft om de beste publicaties over Azië te eren. De prijs wordt toegekend voor uitmuntende boeken en dissertaties (in Azië studies) in de sociale wetenschappen en geesteswetenschappen. De IBP, ingesteld in 2005, is de enige prijs met een wereldwijd bereik. De prijs belicht publicaties over Azië vanuit een internationaal perspectief, terwijl het hun een wereldwijd platform geeft. Alle ingediende boeken voor de ICAS Book Prize worden aan de UBL collectie toegevoegd.

Indonesisch Huis van Afgevaardigden bezoekt UBL

Op donderdag 30 juli ontvingen we Commissie Tien van het Indonesisch Huis van Afgevaardigden in de Universiteitsbibliotheek.
Deze commissie is verantwoordelijk voor o.a. de terreinen onderwijs, jeugdzaken, kunst en cultuur in Indonesië. Het belangrijkste doel van hun bezoek was om informatie in te winnen over de manier waarop Universitaire Bibliotheken Leiden (UBL) omgaat met verschillende zaken aangaande de bibliotheek.

EAJRS congres in Leiden

Het jaarlijkse congres van de 'European Association of Japanese Resource Specialists' (EAJRS) werd van 16 tot en met 19 september 2015 bij de Universiteit Leiden gehouden. Thema van het congres was 'Breaking barriers — unlocking Japanese resources to the world'.
Tijdens het congres is een aparte sessie gehouden bij de Bijzondere Collecties van de UBL, waarbij zeldzame Japanse en Chinese kaarten en manuscripten werden belicht. Het congres werd georganiseerd door het Nederlands Genootschap voor Japanse Studiën, de UBL en de opleiding Japanstudies van de Universiteit Leiden. Aan het congres namen meer dan 120 experts van vooraanstaande instituten deel.

Zichtbaar maken collecties

Inleiding

De rijke collecties van de UBL worden intensief gebruikt in onderwijs en onderzoek maar ook actief met de samenleving gedeeld door het organiseren van eigen tentoonstellingen, studiedagen en symposia en het doen van bruiklenen aan gerenommeerde musea en instellingen in binnen- en buitenland.
Daarnaast worden fellows benoemd en gastonderzoekers gefaciliteerd en is UBL partner in het tijdschrift *De Boekenwereld*. Tot slot wordt het publiek middels crowdsourcing actief betrokken bij de ontsluiting van gedigitaliseerde collecties, zoals in het project *Maps in the Crowd*. Ook via de media wordt de samenleving op nieuws van de UBL geattendeerd. De UBL weet zich hierbij gesteund door de betrokken Vrienden.

Tentoonstellingen

In 2015 werden tentoonstellingen gehouden over Humbert de Superville, eerste directeur Prentenkabinet van de Universiteit Leiden, gevolgd door de Groene Schatkamer over de Hortus botanicus Leiden welke in 2015 425 jaar bestond en tot slot de tentoonstelling over Suriname in beweging. **UBL organiseert jaarlijks minstens drie tentoonstellingen waarbij ruim gebruik gemaakt wordt van de rijke Leidse collecties.** Meestal zijn de tentoonstellingen samenwerkingen met onderzoekers en opleidingen aan de universiteit, regelmatig ook met andere Leidse musea en instellingen. De compacte tentoonstel-lingsruimte is vrij toegankelijk en bevindt zich in het entreegebied van de bibliotheek.

Crowdsourcing project 'Maps in the Crowd'

Om de zichtbaarheid van gedigitaliseerd kaartmateriaal te vergroten is in de zomer van 2015 het pilotproject *Maps in the Crowd* gestart, waarbij het belangstellende publiek kon meehelpen om 400 handgetekende zeekaarten van de Atlantische Oceaan, Middellandse zee, West Afrika, Amerika en het Pacific gebied te 'georefereren'. Met behulp van een speciale applicatie konden de gedigitaliseerde kaarten via controlepunten door het publiek worden gekoppeld aan moderne digitale kaarten in Google Map. **Het project was zo succesvol -alle beschikbare kaarten werden in slechts enkele weken door het publiek gegeorefereerd- dat er besloten werd om in 2016 een vervolgproject te organiseren.**

Symposium Middag van het Oude Boek

In het kader van de "Week van het Oude Boek" presenteerden een aantal jonge Leidse (boek)historici onder leiding van prof. dr. Paul Hoftijzer van *Book and Digital Media Studies* op 17 november de resultaten van hun veelzijdige onderzoek aan het belangstellende publiek. **Bijzonder was dat daarbij onderzoeksmateriaal uit het bezit van de UBL en de Bibliotheca Thysiana werd getoond.**

UBL partner in tijdschrift De Boekenwereld

De UBL is samen met de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag, de Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam en de Universiteitsbibliotheek van KU Leuven partner in het tijdschrift *De Boekenwereld*, **een boeiend en gevarieerd tijdschrift voor iedereen die interesse heeft in het oude en moderne boek en de prentkunst.** Om de beurt is een van de deelnemende bibliotheken verantwoordelijk voor een nummer van De Boekenwereld. De UBL stelde in samenwerking met de Stichting Museum Nieuwenkamp een themanummer samen rond het leven en het werk van de kunstenaar, etnograaf en ontdekkingsreiziger W.O.J. Nieuwenkamp (1874-1950). Dit nummer verscheen december 2015 als begeleidende publicatie bij de tentoonstelling 'Op reis met W.O.J. Nieuwenkamp. Nieuwe Kunst rond 1900' in de Universiteitsbibliotheek Leiden. (21 januari – 31 mei 2016).

Brill, Elsevier, Juynboll en Van de Sande Fellowships

Er waren in 2015 in totaal 19 fellows en drie gastonderzoekers aan het Scaliger Instituut verbonden. De Brill Fellows worden gefinancierd door Uitgeverij Brill. De Elsevier fellows kunnen worden aangesteld door de ondersteuning door Uitgeverij Elsevier. Met de steun van de Stichting Van de Sande is een gesponsord Fellowshipprogramma aan het Scaliger Instituut toegevoegd. Met de ondersteuning van de Juynboll Stichting werd in 2015 een vierde gesponsorde Fellowship mogelijk gemaakt. Op de valreep van 2015 werd bekend dat de Isaac Alfred Ailion Foundation The Asian Library en het Scaliger Instituut voor een periode van vijf jaar zal ondersteunen met een Fellowship. De Fellowship spitst zich toe op de bestudering van de Japanse taal en cultuur.

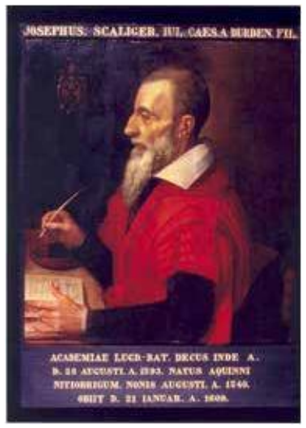

Het Scaliger Instituut heeft als doel het gebruik van de Bijzondere Collecties van de UBL in onderzoek en onderwijs te stimuleren en faciliteren door studenten en onderzoekers uit alle disciplines in contact te brengen met de grote rijkdom en verscheidenheid ervan via colleges, lezingen, onderzoeksprojecten en andere activiteiten.

Objecten in bruikleen aan musea in binnen- en buitenland

Objecten uit de Bijzondere Collecties van de Universiteit Leiden blijven niet binnen de muren van de universiteitsbibliotheek.
Musea in Leiden, Nederland en over de hele wereld lenen objecten uit onze Bijzondere Collecties voor hun tentoonstellingen. Zo heeft UBL in het recente verleden bruiklenen verstrekt aan onder andere het Metropolitan Museum of Art (New York), Musée du Louvre (Parijs), Palazzo Pitti (Florence) en de National Library (Singapore). In 2015 zijn onder andere internationale bruiklenen verstrekt aan Museum aan de Stroom (Antwerpen, België), Germanisches Nationalmuseum (Nürnberg, Duitsland) en Stiftung Ruhr Museum (Essen, Duitsland) en in eigen land aan Het Nationaal Archief (Den Haag), Museum Het Rembrandthuis (Amsterdam) en Stedelijk Museum Amsterdam (Amsterdam).

Kwetsbare autochromes één week uitgeleend

Slechts zeven dagen waren drie uiterst kwetsbare autochromes, vroege kleurendia's op glas uit de periode 1907 - 1914, door de UBL uitgeleend aan het Gemeentemuseum Den Haag. Op de autochromes zijn taferelen uit de directe omgeving van de fotograaf Berend Zweers (1872-1946) afgebeeld, waaronder zijn dochter en een vaas met tulp. De autochromes waren van 3 tot en met 11 oktober te zien op de tentoonstelling *Kleur ontketend, moderne kunst in de Lage Landen 1885-1914*. De kwetsbare autochromes zijn hiervoor in speciale luchtdichte cassettes geplaatst. **Normaal gesproken verlaten de autochromes nooit het depot omdat ze heel kwetsbaar zijn.** Het probleem is dat de kleurstoffen lichtinstabiel zijn. Zichtbaar licht breekt de kleuren af.

De schenkers van 2015 en hun schenkingen

De bibliotheek van de Universiteit van Leiden is vanaf haar eerste jaren van bestaan sterk afhankelijk geweest van schenkingen en legaten. Het eerste boek van de bibliotheek, de Biblia Regia, werd geschonken door Willem van Oranje bij de stichting van de universiteit in 1575. Ook in 2015 ontving de UBL diverse schenkingen, bestaande uit aquarellen, een archief, een collegedictaat, brieven, een handschrift en tekeningen. Het spreekt voor zich dat de UBL al deze schenkers buitengewoon dankbaar is, voor hun vrijgevigheid, hun loyaliteit en hun inzet. **Schenkers zijn van vitaal belang voor de collecties van de universiteit. Niet alleen vergroten ze de bestaande verzamelingen, schenkers zijn tevens onze ambassadeurs.**

De pers over UBL

Leidsch Dagblad 27 mei 2015

UB Leiden 'stedelijke huiskamer'

Leiden ✱ Architecten Katja Hogenboom en Jasper Felsch zijn de ontwerpers van de nieuwe inrichting van de UB Leiden en de bouw van de Asian Libary op de tweede verdieping van het gebouw aan de Witte Singel in Leiden. De twee zijn ook betrokken bij de verhuizing van 37 kilometer boeken naar het Van Steenisgebouw aan de Einsteinweg.

In de Asian Library huisvesten de Universiteit Leiden en het Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde hun omvangrijke Aziatische collecties. Die zijn zelfs nog gegroeid na de overname van een deel van de opgedoekte bibliotheek van het Koninklijk Instituut voor de Tropen in Amsterdam. Hogenboom wil van de openbare stellingkasten in de UB een stedelijke huiskamer maken, met loungeplekken waar studenten en onderzoekers zich thuis kunnen voelen, zonder geïsoleerd te zijn. Niettemin komen er ook individuele werkplekken waar mensen in stilte kunnen studeren. De inrichting mag niet botsen met de architectuur van Bart van Kasteel, de architect die de UB heeft ontworpen. De Asian Library wordt licht, met veel glas.

http://asianlibrary.nl

De Asian Library. ARTISTS IMPRESSION

Leidsch Dagblad 20 oktober 2015

Cats was gewiekste ondernemer

Wilfred Simons
Vervolg van voorpagina

Leiden ✱ Jacob Cats (1577-1660) was in 1612 stadsadvocaat van Middelburg, toen hij besloot zich te storten op de ontwikkeling van ondergelopen land in Zeeuws-Vlaanderen. De troepen van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden hadden dat land onder water gezet om de Spaanse legers op afstand te houden. Vooral rond 1583 waren veel dijken doorgestoken en het polderland was verloren gegaan. De zee kon oprukken; weilanden en akkers waren veranderd in slikken en schorren. Rond 1612 besloot Jacob Cats het ondergelopen land te kopen en op nieuw te ontginnen. Bij Groede liet hij twaalf polders bedijken en hij bouwde er ook

Notitieboekjes Cats ontdekt in UB Leiden

handschrift van Jacob Cats (1577-1660) uit een teruggevonden notitie-van Jacob Cats.

FOTO LEIDSCH DAGBLAD

Rechts: Jacob Cats. PUBLICITEITSFOTO UNIVERSITAIRE BIBLIOTHEKEN LEIDEN

wijn gaat in de man, ligt de wijsheid in de kan' en 'Als apen hoger klimmen willen, ziet men eerst hun blote billen', zijn van zijn hand. Dat hij een gewiekste ondernemer was, zo goed als onbekend.

Omdat hij zo beroemd was, waren er verzamelaars van 'catsiana'. Eén hen was Willem de Jonge van El- (1811-1888), die veel boeken en van Cats bijeenbracht. „Hij wist zelf niet precies wat hij had", zegt conservator Mart van Duijn. „De Jonge van Ellemeet was vooral geïnteresseerd in de gedichten. Cats' activiteiten als landontwikkelaar zeiden hem niet veel." In 1887 schonk hij zijn collectie aan de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde als 'verzameling Museum Catsianum'. De Leidse universiteitsbibliotheek heeft die collectie in permanente bruikleen. De notities kwamen aan het licht toen Mart van Duijn het archief op-nieuw inventariseerde. „Dat was sinds 1887 niet meer gebeurd." Met de vondst ging hij naar VU-hoogle-raar oudere Nederlandse letterkun-de Johan Koppenol, die 'zeer en-thousiast' reageerde. Koppenol werkt aan een biografie van Cats, die de 'De Polderaar' moet gaan heten.

Leidsch Dagblad 20 oktober 2015

Piramides bedoeld als graanopslag?

Handschriften Isaac Vossius online

Parbode november 2015

Parbode SURINAAMS MAGAZINE

Suriname in beweging

Leidsch Dagblad 10 november 2015

Oud boek levende geschiedenis

Oude boeken, manuscripten en perkamenten pamfletten, volgende week staan ze centraal in 'De week van het Oude Boek'. In de Universiteitsbibliotheek vertellen zeven sprekers over hun band met het oude boek, een voorproefje over het werk van twee van hen.

De oorsprong van het onderzoek naar vissen

Volkskrant 12 december 2015

WETENSCHAP RONTGENONDERZOEK MIDDELEEUWSE TEKSTEN

De bibliotheek die verdween

In de ruggen en kaften van antieke boeken – eeuwen geleden gebonden met in onbruik geraakt perkament – zoeken wetenschappers in Leiden naar verloren handschriften. Om te leren hoe die teksten werden gebruikt.

Door Maarten Keulemans Foto's Renate Beense

Exploitatieoverzicht 2015

Universitaire Bibliotheken Leiden	*Begroting* 2015 k€	*Realisatie* 2015 k€
Universitaire bijdrage	12.105	12.351
Bijdrage geoormerkte projecten CvB (KvT/ VNF)	0	43
Baten werk i.o.v. derden	0	89
Overige baten	3.088	3.632
TOTALE BATEN	**15.193**	**16.115**
LASTEN		
Salarislasten inclusief sociale lasten	7.040	7.198
Inhuur personeel	252	682
Mutatie schuld vakantiedagen	0	44
Overige personeelslasten	125	50
Dotaties personele voorzieningen	0	-16
Personeelslasten	***7.417***	***7.958***
Huisvestingslasten	78	264
Afschrijvingslasten	201	169
Algemene lasten	7.497	7.276
Inkomensoverdrachten		65
Materiële lasten	***7.776***	***7.774***
TOTALE LASTEN	**15.193**	**15.732**
Exploitatieresultaat gewone bedrijfsvoering	**0**	**383**

Formatieoverzicht 2015

Universitaire Bibliotheken Leiden	*Begroting 2015 fte*	*Realisatie 2015 fte*
Eigen Personeel	120,3	119,2
Totaal Personeel	**120,3**	**119,2**

Financieel overzicht 2015

UBL heeft het begrotingsjaar 2015 afgesloten met een positief exploitatieresultaat van k€ 383. De begroting was gebaseerd op een sluitende exploitatie.
UBL heeft in de loop van het jaar een extra toewijzing van het College van Bestuur mogen ontvangen voor compensatie van gestegen loonkosten, voor de verhuiskosten van de diverse collecties en voor uitbreiding van de openingsuren.

Het overschot 2015 zal in zijn geheel worden toegevoegd aan de reserve. Met inzet van deze reserve kunnen een aantal projecten/activiteiten in 2016 worden afgerond.
De gerealiseerde personeelsbezetting bedroeg in 2015 119,2 fte. Dat is 1,1 fte minder dan begroot. Met het gerealiseerde aantal bleef UBL binnen de voor 2015 vastgestelde normformatie van 120,4 fte.

Nog even wat belangrijke cijfers op een rij...

2014	2015	
7	7	Locaties
28	18	Virtual Research Environments voor onderzoek
22	22	Internationale gastonderzoekers, Brill/Elsevier/Juynboll/Van de Sande fellows
94	103	Uur per week open (locatie UB)
119	120	Fte medewerkers
409	314	Cursussen
1.006	1.093	Abonnees ontvingen Snapshots
1.532	1.896	Volgers op Twitter
1.860	1.860	Studieplekken
7.349	6.841	Cursusdeelnemers
16.000+	16.000+	Openingsuren (alle UBL locaties samen)
23.081	25.454	Gedrukte boek aanwinsten
26.000+	26.000+	Totaal aantal publicaties in Leids Repositorium
47.761	47.148	Betaalde elektronische tijdschriften (naast 20.053 open access tijdschriften)
57.925	48.823	Vragen beantwoord via balies, telefoon en online
216.162	269.965	Uitleningen
248.903	307.184	Keer zijn (delen van) e-books gebruikt
396.597	417.486	Unieke websitebezoekers
1.374.389	1.468.008	E-books in UBL collectie
1.757.658	1.862.907	Bezoeken UBL (alle locaties)
3.017.078	2.814.867	Downloads van publicaties in Leids Repositorium
3.331.093	3.422.704	Geraadpleegde artikelen in e-journals
5.498.047	7.025.368	Zoekacties in de Catalogus